

5. Маліков М.В. Функциональная диагностика у фізичному вихованні і спорті: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Запоріжжя: ЗДУ, 2004. – 195 с.
6. Патент 86302 Україна, МПК (2013.01) А63В 69/00 / Тищенко В.О. – No. u 2013 07964 ; заявл. 25.06.2013 ; опубл. 25.12.2013 ; бюл. No. 24.
7. Патент 74403 Україна, МПК (2012.01) А63В 69/00 / Приступа Є.Н., Бріскін Ю.А., Тищенко В.О., Сушинський О.Є., Пітин М.П., Бережанський В.О., Петришак В.С. – No. u201204663 ; заявл. 13.04.2012 ; опубл. 25.10.2012 ; бюл. No. 20.
8. Свідоцтво про реєстрацію авторського права № 51235 / Комп'ютерна програма світлових тестів «СвТ1 та СвТ2».
9. Baum S., McPherson M. Sorting to Extremes./ Change: The Magazine of Higher Learning. 2011.– vol.43 (4). – pp. 6–12.
10. Georgiadis K. The Implementation of Olympic Education Programs at World Level // Procedia-Social and Behavioral Sciences. – 2010. – vol.2 (5). – pp. 67–71.
11. Light R., Dixon M.A. Contemporary Developments in Sport Pedagogy and their Implications for Sport Management Education // Sport Management Review. – 2007. – vol.10 (2). – pp. 159–175.

Ткаченко М.В.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

КРИТЕРІЇ ФОРМУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОГО СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДО ЦІННОСТЕЙ ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Автор вказує, що суттєві перетворення у сфері професійної діяльності зумовили підвищення вимог до підготовки конкурентоздатних і мобільних кадрів у системі вищої медичної освіти. Однією з ключових умов відтворення кваліфікованого і працездатного майбутнього лікаря є його залучення до оздоровчої діяльності. Для оцінки рівня сформованості відповідального ставлення студентів вищих медичних навчальних закладів до цінностей оздоровчої діяльності автором були критерії: інтелектуальний, мотиваційний, діяльнісний та емоційний.

Ключові слова: критерії, формування, відповідальне ставлення, студенти вищих медичних навчальних закладів, цінності оздоровчої діяльності.

Ткаченко М.В. Критерии формирования ответственного отношения студентов высших медицинских учебных заведений к ценностям оздоровительной деятельности. Автор указывает, что существенные превращения в сфере профессиональной деятельности обусловили повышение требований до подготовки конкурентоспособных и мобильных кадров в системе высшего медицинского образования. Одним из ключевых условий воссоздания квалифицированного и работоспособного будущего врача является его привлечение к оздоровительной деятельности. Для оценки уровня форсированности ответственного отношения студентов высших медицинских учебных заведений к ценностям оздоровительной деятельности автором были критерии: интеллектуальный, мотивационный, деятельностный и эмоциональный.

Ключевые слова: критерии, формирования, ответственное отношение, студенты высших медицинских учебных заведений, ценности оздоровительной деятельности.

Tkachenko M.V. Criteria of forming of responsible relation of students of higher medical educational establishments are to the values of health activity. An author specifies that substantial transformations in the field of professional activity stipulated the increase of requirements to preparation of competitive u of mobile shots in the system of higher medical education. One of key terms of recreation of skilled and capable of working future doctor there is his bringing in to health activity. For the estimation of level of formed of responsible relation of students of higher medical educational establishments to the values of health activity an author were criteria: intellectual, motivational, the activity and emotional. An intellectual criterion shows up through such indexes, as a level of erudition in the questions of health activity; possessing a concept-terminology vehicle is in relation to the values of health; possessing information is about facilities and receptions of strengthening of health in the process of health activity; knowledge of subjective and objective indexes of self-control and their estimation; acquaintance from health-preserving by educational technologies. Motivational determines criteria motivation to the healthy way of life and is an interlink between it is simple a desire to «be healthy» and by the real actions from maintenance and strengthening of the health first of all, to employments of health orientation. The activity a criterion is determined, foremost, that the students of higher medical educational establishments in practice use knowledge about the values of health activity, converting them on a competence. An emotional criterion is expressed through the complex of such indexes, as a presence of the valued orientation on health activity, healthy way of life, positive emotional orientation of employments, ability to resist to the fatigue and stresses, knowledge and application of receptions of self-regulation.

Key words: criteria, forming, responsible relation, students of higher medical educational establishments, value of health activity.

Вступ. Сучасне життя неможливе без серйозних змін у соціальній сфері суспільства, де головним орієнтиром стає стан здоров'я людини. Це є одним з головних визначальних чинників рівня життєздатності цивілізованої країни. пріоритетним завданням вищих медичних навчальних закладів на етапі модернізації вищої медичної освіти є концентрація зусиль на збереженні і зміцненні здоров'я, вихованні потреби студентів у оздоровчій діяльності, вдосконаленні психофізичних якостей і функціональних здібностей майбутніх лікарів, використовуючи реальний, доступний і дієвий ресурс, яким виступають сучасні розробки у галузі теорії і методики виховання, засновані на наукових дослідженнях у сфері фізичного виховання студентської молоді.

Формулювання мети дослідження. Визначені аспекти окреслюють *мету статті*, яка полягає у характеристиці критеріїв формування відповідального ставлення студентів вищих медичних навчальних закладів до цінностей оздоровчої діяльності.

Результати дослідження. Життя та здоров'я людини в сучасному суспільстві є невід'ємною складовою загальнолюдських цінностей. Адаптація до сучасного здоров'я було необхідною передумовою повноцінного життя особистості в трудовій, навчальній та інших сферах діяльності. Питанням зміцнення та збереження здоров'я присвятили свої праці зарубіжні дослідники (Е. Shellev [4], А. Wayne [5], Е. William [6]). Молодість є певною фазою життєвого циклу, біологічно універсальною, але її конкретні вікові рамки, пов'язані з нею соціальний статус і соціально-психологічні особливості мають соціально-історичну природу і залежать від суспільного устрою, культури і відповідних цьому суспільству закономірностей соціалізації. Найбільш однорідною і за віком, і за соціальними характеристиками частиною молоді є студенти, основним видом діяльності яких, що визначає усі існуючі риси їх способу життя, являється навчання, підготовка до майбутнього трудового життя. У науковій літературі немає однозначного визначення поняття «студентство». У перекладі з латинської мови слово «студент» означає того, хто старанно працює, займається, тобто що опановує знання. Студентський вік (17-25 років) є найважливішим періодом у становленні людини як особистості і громадянина. Адаптація до сучасного здоров'я у свою чергу, вимагає від молоді людини значних зусиль для виживання у сучасних нелегких умовах. Студентська молодь є основою соціального розвитку, а також відтворювальним потенціалом нації. Формування відповідального ставлення студентів вищих медичних навчальних закладів до цінностей оздоровчої діяльності пов'язане з формуванням культури здоров'я молоді. В.В. Смирнов визначає поняття «культура здоров'я молоді» як складне динамічне утворення особистості, що виражається у високому рівні морально-моральної позиції до свого здоров'я, соціально-психологічній стійкості до вживання шкідливих речовин, засвоєння культурно-оздоровчого досвіду і духовно-моральних цінностей суспільства, збереженні і зміцненні потенціалу свого здоров'я і здоров'я населення за допомогою культурно-досугової і рекреативно-оздоровчої діяльності» [3, с. 296]. Це визначення поняття «культура здоров'я молоді» розкриває певну здоров'язбережувальну систему формування духовно-здорової особистості у сфері дозвілля, дозволяє розвивати суспільно значущі потреби, створювати умови для реалізації здоров'язбережувального потенціалу індивіда. Основними положеннями концепції проблеми культури здоров'я молоді, як вважає В.В. Смирнов, є: культура здоров'я суб'єкта соціально-культурної діяльності соціально детермінована, так як не може формуватися тільки в процесі занять здоров'язбережувальним дозвіллям без урахування педагогічних, соціальних і психологічних чинників; розвиток і становлення культури здоров'я визначається характерними для цього суспільства типами регуляції і оздоровчих зв'язків у соціально-культурному аспекті; відповідним є філософське положення про людину як про сукупність усіх громадських стосунків; особистість молоді виступає як суб'єкт рекреативно-оздоровчої діяльності, що має якісну здатність оволодіти знаннями про своє здоров'я, оздоровлювати себе за допомогою досугової діяльності, усвідомлювати значущість свого здоров'я в соціумі; у психолого-педагогічному плані культура здоров'я молоді розглядається як системоутворювальний чинник його оздоровлення і самосвідомості, який визначається розвитком здібностей і стратегій, що забезпечують усвідомлення, подолання стереотипів особистісного досвіду у рекреативно-оздоровчої діяльності шляхом їх переосмислення і реалізації в культурно-досугової діяльності; у соціально-культурному плані розвиток і становлення індивідуальної культури здоров'я особистості є істотною стороною цілісного оздоровчого процесу; у структурному відношенні культура здоров'я молоді визначається як складова частина загальної національної культури, яка відображає природу соціально-культурної діяльності особистості, її ефективність та якість [3, с. 298].

Під культурою здоров'я студента фахівці розуміють інтегративну особистісну якість, що формується в процесі систематичного, цілеспрямованого виховання і навчання на основі емоційно - ціннісного ставлення до свого здоров'я і організації здорового способу життя, накопичення досвіду застосування знань, умінь і навичок в практиці організації здорового способу життя. В.В. Кожанов вказує, що формування культури здоров'я відбувається в процесі освіти і виховання студентів, у тому числі і самовиховання [2, с. 12]. Для оцінки рівня сформованості відповідального ставлення студентів вищих медичних навчальних закладів до цінностей оздоровчої діяльності нами були такі критерії: інтелектуальний, мотиваційний, діяльнісний та емоційний. Інтелектуальний компонент представлений системою знань студентів вищих медичних навчальних закладів. Знання є переважно-логічною інформацією про зовнішнє оточення і внутрішній світ людини, яка відображується і фіксується в її свідомості. Ж.І. Кисельова вказує, що знання є результатом засвоєння фактів, понять і законів науки, в яких відображуються закономірності розвитку природи, суспільства і людини як об'єкту і суб'єкта діяльності, пізнання і спілкування [1]. Метою і результатом сформованості знань служить їх дієвість; здатність людини до їх повсякденного і соціально-спрямованого життя і діяльності для задоволення і вдосконалення соціально і особистісно значущих потреб і здібностей. Інтелектуальний критерій проявляється через такі показники, як рівень ерудиції в питаннях оздоровчої діяльності; володіння понятійно-термінологічним апаратом щодо цінностей оздоровчої; володіння інформацією про засоби і прийоми зміцнення здоров'я у процесі оздоровчої діяльності; знання суб'єктивних і об'єктивних показників самоконтролю і їх оцінка; ознайомлення із здоров'язбережувальними освітніми технологіями. Мотиваційний компонент представлений наявністю прагнення і бажання зберегти і зміцнити своє здоров'я за допомогою занять оздоровчої спрямованості. У найзагальнішому плані мотив є тим, що стимулює людину до здійснення якої-небудь дії. На відміну від мотиву мотивація є «сплавом» рушійних сил поведінки у вигляді потреб, інтересів, потягів, орієнтирів та ідеалів. Мотивація є основою дій особистості, на які спрямовані такі її властивості, як ціннісні орієнтації, установки, соціальні очікування, емоції, вольові якості, а також інші соціально-психологічні характеристики.

У структурі досліджуваного процесу мотивація виражається у потребі в оволодінні новими знаннями про цінності оздоровчої діяльності, бажанні до вивчення проблематики здоров'я з метою застосування отриманих знань в практиці занять оздоровчої спрямованості. Мотиваційний критерій визначає мотивацію до здорового способу життя і є сполучною ланкою між просто бажанням «бути здоровим» і реальними діями із збереження і зміцнення свого здоров'я в першу чергу, до занять оздоровчої спрямованості. Відповідальне ставлення до власного здоров'я в сукупності з мотивацією сприяє появі здоров'язміцнювального стилю поведінки, представленого стратегіями активної поведінки щодо зміцнення свого здоров'я за

допомогою занять оздоровчої спрямованості. Діяльнісний критерій визначається, передусім, тим, що студенти вищих медичних навчальних закладів на практиці використовують знання про цінності оздоровчої діяльності, перетворюючи їх на компетенції. Цей критерій виражається через установку студента на активну участь в оздоровчій діяльності; готовність до постійного самовдосконалення, саморозвитку засобами фізичної культури; здатність до самостійного адекватного вибору цих засобів з урахуванням своїх індивідуальних особливостей; уміння творчо використовувати на заняттях різні оздоровчі методики і прийоми. Емоційний компонент характеризується емоційно забарвленою і переживаною системою життєвих пріоритетів. Цей компонент представлений, по-перше, наявністю емоційного настрою, пов'язаного з усвідомленням свого потенціалу здоров'я, оскільки людина переважно має бути налаштована не лише на лікування хвороб і подолання неблагополуччя, але й на постійне збереження і зміцнення здоров'я. По-друге, здоров'я в системі ціннісних орієнтацій людини є однією з провідних цінностей. Позитивний настрій і прийняття здоров'я як цінності є основою для відповідального ставлення студентів вищих медичних навчальних закладів до цінностей оздоровчої діяльності.

Емоційний критерій виражається через комплекс таких показників, як наявність ціннісної орієнтації на оздоровчу діяльність, здоровий спосіб життя, позитивна емоційна спрямованість занять, здатність протистояти стомленню і стресам, знання і застосування прийомів саморегуляції. Анкетування проводилось на базі Національного медичного університету імені О.О. Богомольця та Запорізького державного медичного університету. В анкетуванні брали участь студенти першого та другого курсів медичного факультету в кількості 396 осіб. Результати анкетування студентів першого курсу розподілилися таким чином: вважають, що потрібно, на їхню думку, формувати у них відповідальне ставлення до цінностей оздоровчої діяльності 73,81% опитаних студентів НМУ імені О.О. Богомольця і 90% опитаних студентів ЗДМУ, вважають, що частково потрібно 21,43% опитаних студентів НМУ імені О.О. Богомольця і 10% опитаних студентів ЗДМУ, не вважають, що потрібно 4,76% опитаних студентів НМУ імені О.О. Богомольця.

Анкетування студентів другого курсу показало, що вважають, що потрібно, на їхню думку, формувати у них відповідальне ставлення до цінностей оздоровчої діяльності 63,08 % опитаних студентів НМУ імені О.О. Богомольця і 67,35% опитаних студентів ЗДМУ, вважають, що частково потрібно 27,68% опитаних студентів НМУ імені О.О. Богомольця і 24,49% опитаних студентів ЗДМУ, не вважають, що потрібно 4,62% опитаних студентів НМУ імені О.О. Богомольця і 6,12% опитаних студентів ЗДМУ, важливо було відповісти опитаних студентів 4,62% НМУ імені О.О. Богомольця і 2,04% опитаних студентів ЗДМУ. Судячи з цих показників, більшість студентів першого і другого курсів Національного медичного університету імені О.О. Богомольця та Запорізького державного медичного університету вважає, що потрібно формувати у них відповідальне ставлення до цінностей оздоровчої діяльності. Формування відповідального ставлення студентів вищих медичних навчальних закладів до цінностей оздоровчої діяльності повинно проходити поетапно: 1 етап – підготовчий, в якому відбувається збір даних про загальний стан здоров'я молодої людини. Основою цього етапу є фізична складова, що включає рівень функціонування органів і систем організму. Головним в цьому процесі являються фізичні вправи і емоційно-психологічні резерви організму, що забезпечують фізичну підготовленість і адекватну адаптацію людини до соціальних умов; 2 етап – основний, заснований на психологічній складовій, пов'язаній з психічною сферою, яка визначається мотивами, емоціями і морально-духовними процесами, усвідомленням поліпшення свого здоров'я при заняттях оздоровчою діяльністю. Основою цього етапу є стан емоційно-когнітивного комфорту, який забезпечує розумову працездатність і адекватну поведінку людини. Такий стан обумовлений як біологічними, так і соціально-культурними потребами студентів вищих медичних навчальних закладів; 3 етап – завершальний, в якому провідну роль відіграє оздоровча складова, яка виражається у здоров'язбережувальній поведінці студентів вищих медичних навчальних закладів. Ця поведінка виражається у відповідальному ставленні студентів вищих медичних навчальних закладів до свого здоров'я і здоров'я оточуючих. Основу цієї поведінки складають життєва позиція, спрямована на оздоровчу діяльність, і соціально-культурні відносини, які визначають адекватність взаємодії із зовнішнім середовищем і проведенням вільного часу.

ВИСНОВКИ

До критеріїв сформованості відповідального ставлення студентів вищих медичних навчальних закладів до цінностей оздоровчої діяльності віднесено: інтелектуальний, мотиваційний, діяльнісний та емоційний.

ПЕРСПЕКТИВНИМ НАПРЯМКОМ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ є виявлення педагогічних умов формування відповідального ставлення студентів вищих медичних навчальних закладів до цінностей оздоровчої діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Киселева Ж. И. Определение критериев оценки уровня воспитанности ценностного отношения к занятиям оздоровительной направленности у студентов [Электронный ресурс] / Ж. И. Киселева // Современные проблемы науки и образования. – 2014. – № 1 Режим доступа : URL: www.science-education.ru/115-12122
2. Кожанов В.В. Саморазвитие культуры здоровья студента в процессе спортивно-ориентированного физического воспитания // Теория и практика физической культуры. – 2006. – № 2. – С. 12-14.
3. Смирнов В. В. Особенности формирования культуры здоровья молодежи в культурно-досуговой сфере / В. В. Смирнов // Вопросы современной науки и практики. Университет им. В.И. Вернадского. – 2012. – №1(37). – С. 294-299.
4. Shellev E. Health psychology. – 3rd ed. – New York: McGraw – Hill, 1995, p. – 781.
5. Wayne A. Understanding your Health. – 5th ed. – Boston : McGraw – Hill, 1998, 228 p.
6. William E. Fitness for College and Life. – 5th ed. – Boston: McGraw – Hill, 1997. p. – 393.

УДК 378.016 : 796.035

Томащук О. Г., Деделюк Н.А.
Академія рекреаційних технологій і права, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З АДАПТИВНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДО РОБОТИ У ЦЕНТРАХ ІНВАСПОРТУ З ПОЗИЦІЇ ПОТРЕБ СУЧАСНОСТІ